

REMENDANDO HERIDAS

Mireia Singla Mulet
Universitat de Barcelona
Facultat de Belles Arts
Art tecnologia i impressió
G3
Curs 2021-2022

RESUM / ABSTRACT

Remendando Heridas és un projecte que sorgeix de la necessitat d'expressar la meua història amb l'angoixa. El treball consisteix en un fanzine de tamany A6, la portada està feta completament a mà amb la tècnica del brodat. Aquesta tècnica me l'ha transmès la meua *iaia*, passant el testimoni que de manera generacional s'ha heretat en la meua família, acompanyant-me en cada pas a través d'aquesta tècnica artística mentre que plasmo una narració autobiogràfica sobre el meu camí a través de l'ansietat. *Remendando Heridas: el acto de curar* mostra el camí de sanació personal on intento reconciliar-me amb mi mateixa i acceptant, per fi, els meus sentiments i les meves pors més internes.

Paraules clau: ansietat, brodat, fanzine, narració autobiogràfica, generacional, cura.

INTRODUCCIÓ

Plantejo aquest projecte com un mètode de cura personal, tot i saber que jo no soc l'única que ha patit aquestes dificultats internes, de fet, l'ansietat i els trastorns mentals ens han afectat, i en gran manera¹, molt més a les dones. Des que tenim memòria se'ns han inculcat uns estàndards impossibles de complir, allunyats a la realitat i aquesta situació de patiment s'han agreujat amb l'època del confinament que vam patir ja fa dos anys, durant la pandèmia.

Des del meu punt de vista, el tabú que es va construir entorn de la salut mental s'ha anat diluint durant aquests últims anys i s'ha anat normalitzant poder parlar amb més normalitat de les malalties mentals, però encara queda molt camí per fer, i si el meu projecte ajuda encara que sigui una mica a avançar en aquest sentit estaré satisfeta. Hem de normalitzar patir de tota mena de malalties mentals, com serien la depressió, l'ansietat, el TLP... A través d'aquest treball vull explicar la meva història, perquè sé que no només és la meva, sinó que és la història de moltes altres dones.

La tècnica que faig servir en la caràtula del fanzine és el brodat, és una tècnica que per a mi té molt significat, ja que me la va ensenyar a fer servir la meva *iaia*, és una tradició que la seva família ha preservat per generacions, en un entorn on les dones estaven relegades a fer feina de la llar, on s'havien de quedar a casa criant i cuidant els fills. Totes elles van aprendre a cosir, a brodar, a fer ganxet per així poder no només vestir a les seves famílies sinó aconseguir una mica de diners per ajudar a l'economia familiar. Elles no es van conformar, amb el que la societat del moment els dictava a fer, i la meva *iaia* m'ha traspasat tots aquests coneixements que ja, per desgràcia, s'havien perdut.

És molt poètic que una tècnica que, a les dones de la meva família les va ajudar a poder sobreviure i poder cuidar als seus éssers estimats; ara avui, després de tants anys m'ajudin a mi a poder curar-me i a poder sanar-me. Sento que amb cada puntada que faig amb aquest projecte, no només la meva *iaia* m'està acompanyant en aquest sinuós camí, sinó que totes aquestes dones m'estan recolzant i ajudant a poder continuar endavant.

---

¹ Els estudis de *Prevalence of mental disorders in Europe: Results from the European Study of the Epidemiology of Mental Disorders* informen que: *Las mujeres en edad reproductiva son más vulnerables a desarrollar trastornos de ansiedad, aproximadamente entre 2 a 3 veces más que los hombres.*

OBJECTIUS

- Investigar i descobrir referents que facin servir el brodat com a mètode artístic per tornar a donar importància a les tradicions que amb els temps s'han anat oblidant.
- Crear un espai segur per deixar fluir els sentiments i poder ajudar a fer que altres persones se sentin identificades.
- Donar visibilitat a una història d'ansietat que contínuament les noves generacions han de viure.
- Preservar la tradició de la costura que les dones de la meva família han passat de manera generacional.

ANTECEDENTS

Des que es va dictaminar a Espanya, i arreu del món, el confinament i ens vam haver de tancar a casa sense poder sortir ni poder veure a ningú, gairebé sense adonar-me la meua ansietat es va incrementar i va sortir a la superfície. És cert que no tot va arribar de cop, ni molt menys, sinó tot el contrari, va anar sorgint a poc a poc, pas a pas fins que va haver-hi un moment que ja em va ser irreversible poder viure sense ella. Es va entreteixir en la meua vida, en els meus pensaments en la meua forma de ser i m'era impossible desfermi d'ella.

És cert, que fins que no va passar tot el confinament, i vaig veure que totes aquestes sensacions no desapareixien, no vaig començar a preocupar-me del tot, ja que no era la primera vegada que em sentia així, però en aquells moments on vaig començar a realitzar peces artístiques se'm feia impossible ignorar tot el que dintre meu estava passant i parlar d'una altra cosa.

Així que vaig començar a relacionar la meua obra artística amb tots els sentiments que dintre meu estaven en continu moviment i van començar a sorgir diferents idees a tractar. Com tenia tot tan recent, amb els sentiments a flor de pell, em va ser impossible parlar directament de com em sentia jo amb l'ansietat, així que vaig decidir començar per un tema que hem fos més fàcil d'abordar.

Figura 1. *Entre Malsons*. Mireia Singla Mulet, 2021. Primer projecte que vaig realitzar amb la temàtica de l'ansietat.

Figura 2. *Cómo te vas a dejar curar por quien te dolió*. Mireia Singla Mulet, 2021. Segon projecte que vaig realitzar amb la temàtica sobre l'ansietat.

Figura 3. *Remendando Heridas*. Mireia Singla Mulet, 2021-2022. Tercer projecte, i definitiu que hem va voler profunditzar molt més en la temàtica sobre l'ansietat.

Aquest projecte va ser la petita empenta que necessitava per decidir-me a seguir i ampliar aquesta línia d'investigació per al treball de fi de grau, i la creació d'aquest fanzine. Tots els antecedents mostrats han ajudat a que aquest projecte es duguí a terme, i han nodrit el projecte *Remendando Heridas*. Totes les diferents temàtiques d'aquests referents m'han servit de fil conductor per continuar desenvolupant el treball de fi de grau i m'han ajudat a poder ampliar els referents que tenia sobre el brodat, i l'angoixa.

MARC CONCEPTUAL

En el meu treball volia tractar el tabú que envolta les malalties mentals, com l'ansietat, la depressió, la bipolaritat... Però mentre més investigava sobre aquests temes més sorpresa em trobava. Per què les que semblaven més afectades amb aquestes malalties mentals eren les dones? Per què al parlar amb les dones del meu entorn totes acabaven esmentant una pressió, ja establerta des que tenen memòria i que contínuament els hi provocava aquesta ansietat? Per tant, si és un tema tan recurrent com és que no es visibilitza tant com es deuria.

Profunditzant més en totes les exigències que s'estableixen a les dones, s'observava la clara relació que tenien amb el que una dona pot fer o no. Aquesta qüestió, del que, poder o no fer, ve quasi des del principi de la història que coneixem², o que se'ns ha ensenyat on les dones eren relegades a un segon lloc, on no ens deixaven arribar a les posicions on els homes no havien de demostrar que podien arribar, només ells tenien el dret d'estar allà.

En la història de l'art les dones han sigut invisibilitzades completament³, i relegades a un lloc lligat a les artesanies que es classificaven com "arts femenines": la costura, la ceràmica... Una altra temàtica que volia incloure en aquest projecte era aquesta, les anomenades "arts femenines" o "menors" a Occident.

Sota l'etiqueta "arts femenines" o "menors" s'ha impossibilitat que les dones poguessin destacar en el que són les arts de primera magnitud com la pintura, l'escultura o el dibuix. Artistes com Artemisia Gentileschi, Sofonisba Anguissola, Hilma af Klint, Gerda Wegener, i moltes més ens han obert camí i ens demostren la constant lluita que hem de fer per poder-nos fer lloc en la història que els homes escriuen.

A partir dels debats sorgits en la dècada dels anys setanta, i fonamentalment durant els 80 i 90, les obres d'artistes dones han estat presents en totes les investigacions per les quals s'ha anat encaminant l'art contemporani.

En aquest projecte ens endinsarem molt més en una categoria artística en concret, les artesanies. Les artesanies són una mena de treball artístic on tot es fa amb molta cura, on cada pesa realitzada es crea completament a mà, es trigui el que es trigui.

---

² Per poder ampliar informació sobre la relegació de les dones llegir a Gurina, M. P.

³ Veure més informació sobre la invisibilització de les dones en la història de l'art <https://www.cromacultura.com/mujeres-historia-del-arte/>

I en molts casos aquestes tècniques: la ceràmica, el brodat, la bijuteria... han sigut relegades en un segon pla i classificats fora de les tècniques artístiques de primer ordre academicistes com el dibuix, l'escultura i la pintura. No només això, sinó que les artesanies han estat apartades, i titellades com a “arts femenines”, ja que eren l'única forma on les dones es podien apropar una mica a l'art, pel fet que les disciplines acadèmiques eren contemplades impossibles perquè les dones les poguessin dur a terme.

Des de meitats de segle XXI, sobretot les dones artistes ens hem apropiat d'aquestes pràctiques que abans anomenaven “art útil”, que van ser relegades a artesanies, ja que no eren considerades obres artístiques sinó *simples baratijas* i a través d'elles s'han creat peces completament fascinants on es creen discursos admirables. “Teixir em va atrapar, i ho va fer d'una manera radical, absoluta, més enllà dels resultats i de les conseqüències. A canvi, m'ha ajudat a endinsar-me en el temps unitari, en aquell que perviu em el temps mesurat” (Lanceta, 2013).

REFERENTS ARTÍSTICS

L'artista Judy Chicago ha sigut un dels meus majors referents amb la peça *The Dinner Party* (1974-1979) té l'objectiu de posar fi el cicle continu d'omissió en el que les dones han sigut contínuament excloses del registre històric. Aquesta peça està composta per diferents artesanies típiques considerades menors com el brodat i la ceràmica pintada...

Es tracta d'una instal·lació que recrea una gran taula en forma de triangle equilàter, una forma que tradicionalment ha estat vinculada a la feminitat.⁴ A cada costat del triangle es disposen tretze serveis individuals, que fa referència a les persones que van assistir a l'últim sopar de Jesucrist, on clarament tots els assistents eren homes. Però en total a la peça de Chicago són trenta-nou serveis al llarg de tota la taula⁵. Cada taula té un ordre concret, la primera acollia a dones des de la Prehistòria fins a l'Imperi Roma, la segona des dels inicis del Cristianisme fins a la Reforma i la tercera i ultima, des de la Revolució Americana fins al moment en què l'obra va ser creada.

Figura 4. *The Dinner Party*. Judy Chicago, 1974-1979

⁴ Ampliar informació llegint *Medias miradas: Un análisis cultural de la imagen femenina de l'autor* Calvo, E. G.

⁵ Ampliar la informació que tenim de cada una de les dones que formen part d'aquesta peça a https://www.brooklynmuseum.org/eascfa/dinner_party/place_settings

A través de la peça de Judy Chicago podem observar com aquestes tècniques tan artesanes, i poc mecanitzades es poden transmetre tantes emocions i explicar tantes històries com qualsevol altra tècnica considerada de més rang en la història de l'art.

En el meu cas la tècnica del brodat té gran importància en el meu projecte, ja que aquesta disciplina és la que m'ha ensenyat la meua *iaia*. El brodat se'm va presentar en un moment molt complicat de la meua vida, on l'ansietat i l'angoixa m'estaven consumint. Un dels moments on més ansietat passava, era quan començava a dibuixar, ja que volia que tot esdevingués perfecte a la primera, a causa de tota la pressió que m'autoprovocava no podia acabar cap peça artística perquè creia que cap estava al nivell que volia. Un dia parlant amb la meua *iaia* de la frustració que sentia amb tot això em va recomanar brodar. Em va explicar el bé que se sentia mentre brodava, però que a causa de l'artrosi ja no ho podia fer. En veure com d'emocionada que estava mentre em parlava del tema, de com la seva mare l'havia ensenyat a ella i així successivament en moltes generacions passades vaig decidir provar-ho. Mentre que m'ensenyava a cosir, m'anava explicant històries de com ella havia après perquè la seva mare l'havia ensenyat, i tot el que m'explicava només em feia pensar en com sense ella saber-ho m'estava ajudant tant.

Un altre referent que té diverses semblances amb la narració que vull que transmeti el meu treball, és Britta Marakatt-Labba que és una artista sami. La seva pràctica artística està profundament lligada a la narració visual en relació amb les seves arrels i als paisatges en els quals han viscut des de fa generacions.

En la seva peça *Historien* de 2007, ens mostra una narració brodada de vint-i-quatre metres de la història del seu poble acompanyat d'un vídeo. En el vídeo⁶ que acompanya la peça *Historien* que va mostrar a Berlín, té una important banda sonora de *yoiking*, el *yoik* sami, és una forma tradicional de cançó en el territori sami, el *yoik* que s'escoltà en el vídeo és el pare de Marakatt-Labba.

L'artista ens mostra a través d'aquesta peça les seves arrels, les seves tradicions, que a mesura que va passant el temps es van perdent. En molts casos ens oblidem d'on provenim de com hem arribat on som i gràcies a qui. Marakatt-Labba fa un homenatge molt tendre a tota la seva cultura i als seus avantpassats explicant-nos la seva història. I per això la prenc com a referent.

Figura 5. *Historien*. Britta Marakatt-Labba, 2007

Com ja he comentat anteriorment, si observem el meu treball i el de Britta Marakatt-Labba no trobaríem moltes similituds, però l'objectiu principal dels dos projectes és mostrar una història, una que normalment no es veu, que sempre ha sigut invisibilitzada i apartada del centre d'atenció. Però aquestes històries, aquestes vivències són importants, i rellevants, s'han de conèixer els diferents punts de vista, com els altres viuen experiències que a nosaltres no ens ha tocat viure. Aquest fanzine me l'he pres com una mena de diari, on a través de petits escrits que faig explico les meves experiències, els meus pensaments més amagats.

---

⁶ Veure el vídeo *Historien* de l'artista tèxtil Britta Marakatt-Labba en <https://vimeo.com/201908843#>

MARC METODOLÒGIC

Per tractar el tema de la portada del fanzine he d'esmentar el meu treball de fi de grau, ja que les dues peces van lligades, tant en temàtica com en tècnica pictòrica. Per a mi, l'ansietat és com un virus, que de cop sorgeix i si no li posés cura, s'expandeix multiplicant-se al teu interior sense deixar cap lloc sense ocupar. A poc a poc, sense que t'adonis ha arribat un punt on és impossible no sentir-la, i quan poses mesures per exterminar-la funciona és clar, però no desapareix, no, es queda sempre en tu. El teu cos ja l'accepta, i aprens a conviure amb ella.

Pel que fa a la gamma, vaig escollir aquests colors tan vibrants, són els creadors de vida, els protagonistes, ens mostren com les formes orgàniques van mutant i evolucionant entre elles, creant noves formes de vida a mesura que s'ajunten i se separen. En escollir aquests colors jugava amb l'imaginari que sempre tenim quan es tracta les malalties mentals, que sempre visualitzen colors foscos i apagats.

Figura 6. Primers esbossos del TFG

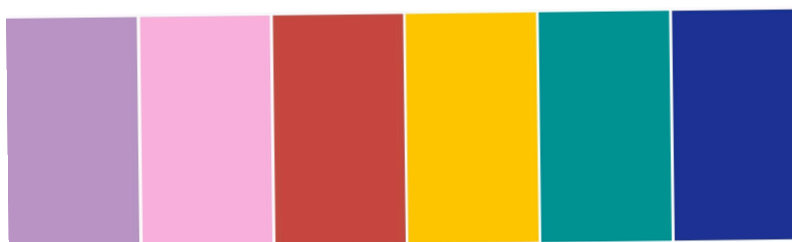

Figura 7. Gamma cromàtica definitiva

En relació amb la importància lírica i poètica del color en l'obra artística voldria esmentar a Hilma Af Klint⁷, una artista pionera de l'abstracció, abans inclús de Mondrian o Kandinsky. Af Klint va mantenir les seves pintures tan innovadores privades, poques vegades les va exhibir i, convençuda que el món encara no estava llest per entendre el seu treball, es diu que l'artista va estipular al seu testament que no es mostrés fins que es complissin vint anys de la seva mort.

En el moment en què vaig conèixer l'obra d'Af Klint em va impactar, una de les primeres referents de l'art abstracte europeu. El seu treball em va recordar a les formes orgàniques amb les quals jo treballo al llarg de tot aquest projecte, i encara que no fem servir la mateixa gamma cromàtica, els colors escollits i la seva saturació em recorden en gran manera a les tonalitats que he fet servir.

Figura 8. *Los cuadros para el temple* (selecció de sis de les 193 obres). Hilma Af Klin, 1906-1915

⁷ Per consultar més informació sobre la peça artística de Af Klint veure <https://www.youtube.com/watch?v=CHdud9km7bQ>

CONCLUSIONS

Aquest projecte ha significat molt per a mi, a un nivell més personal, ha sigut una manera de treure'm un pes de sobre, de mostrar que tots tenim històries que explicar, i que mostrar-les no és dolent, que potser això ens fa encara més forts, com he dit anteriorment, no diria que tanco un cercle i començo un de nou, sinó que gràcies a aquest projecte he agafat perspectiva per mostrar una part que creia que sempre estaria oculta i poder continuar avançant.

Tenia un malestar intern que no em deixava seguir endavant, i crec que aquesta era l'oportunitat, que no podia tractar un altre tema que no fos aquest, era una mena d'obligació que al final he acabat gaudint moltíssim. *Remendando heridas* m'ha permès implicar-me del tot en un projecte, des de l'hora de crear els primers esbossos, els primers escrits, en anant desenvolupant-los fins a arribar al resultat definitiu, el moment de buscar materials que funcionessin amb el que jo volia plasmar i finalment tindriem el moment de veure de quina manera exposar-ho, de buscar la forma més correcta en el qual tot el que vull mostrar es pugui veure.

Dur a terme aquest projecte m'ha permès trobar uns referents, siguin pictòrics o no, que em donaven ganes de continuar aprenent, llegint i investigant, ja que tenia la sensació que només havia aconseguit rascar la superfície del que més m'interessa. Tot aquest procés ha provocat un canvi, o evolució la manera d'expressar-me a través del meu propi art, m'ha permès que les idees flueixin i allunyar-me encara que sigui només una mica de la meva pròpia exigència on res del que faig és prou bo o acceptable per considerar-ho "art", permetent-me fer les paus amb mi mateixa mínimament.

Aquests sentiments ja no estan només en el meu cap, o en la sala de la meua psicòloga, sinó que estan a plena vista, entre nosaltres, tothom que els vulgui veure podrà, exposant la meua vulnerabilitat, i per un cop no estic atemorida d'això, sinó que estic orgullosa del que he arribat a crear.